

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет Економіки та менеджменту

..... (назва факультету)

Кафедра Економіки та фінансів

..... (назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
Галина Ціх

« 30 » 08 '2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІНАНСИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»

(назва дисципліни)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(назва)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування і фондовий ринок»
(шифр і назва)

освітня програма «Фінанси, банківська справа і страхування»
(назва)

спеціалізація _____
(назва)

вид дисципліни обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
(обов'язкова / вибіркова)

Робоча програма з навчальної дисципліни «Фінанси місцевого самоврядування»

(назва дисципліни)

для студентів

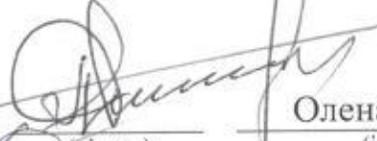
факультету економіки та менеджменту

(назва факультету)

Розробник:

доктор економічних наук, професор

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

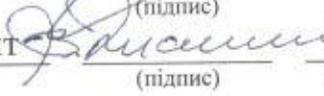
(підпис)

Олена ПАНУХНИК

(ім'я та прізвище)

доктор економічних наук, доцент

(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Віталій ПИСЬМЕННИЙ

(ім'я та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри економіки та фінансів

(назва)

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Олена ПАНУХНИК

(ім'я та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК факультету економіки та менеджменту

Протокол від «30» серпня 2024 року № 2

Секретар НМК

(підпис)

Оксана ПОТІХА

(ім'я та прізвище)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування і фондовий ринок»

(шифр і назва)

Освітня програма «Фінанси, банківська справа і страхування»

(назва)

Завідувач випускової кафедри

(підпис)

Олена ПАНУХНИК

(ім'я та прізвище)

Гарант освітньої програми

(підпис)

Андрій КРУПКА

(ім'я та прізвище)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Кількість кредитів/годин	4,5/135	4,5/135
Аудиторні заняття, год.	64	16
Самостійна робота, год.	71	119
Аудиторні заняття:		
- лекції, год.	32	8
- лабораторні заняття, год.		
- практичні заняття, год.	32	8
- семінарські заняття, год.	–	–
Самостійна робота:		
- підготовка до лабораторних (практичних семінарських) занять	32	16
- опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції		71
- виконання контрольних завдань		
- виконання індивідуальних завдань	14	14
- виконання курсових проектів (робіт)		
- підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	18	18
Екзамен		

Частка годин самостійної роботи студента:
денна форма навчання – 53%;
заочна (дистанційна) форма навчання – 88%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси місцевого самоврядування» є формування у здобувачів освіти базових знань щодо сутності та ролі фінансів місцевого самоврядування в економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень, формування, розподілу та використання фінансових ресурсів на місцевому рівні.

2.2. Завдання навчальної дисципліни

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі **результати навчання**:

ПР4. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР5. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР8. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР24. Здатність ухвалювати рішення та здійснювати професійну діяльність з дотриманням принципу неприпустимості корупції та проявів недоброчесності.

ПР25. Аналізувати вплив інститутів державної влади та місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток та поведінку економічних суб'єктів.

ПР26. Використовувати інтерактивні методи і симуляційні підходи для прийняття фінансових рішень.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей:

інтегральної:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування у професійній діяльності окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

загальних:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

спеціальних (фахових):

СК3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК5. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК6. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК8. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

СК12. Здатність визначати вплив інститутів державної влади та місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток та поведінку економічних суб'єктів.

СК13. Здатність застосовувати інтерактивні методи і симуляційні підходи для прийняття фінансових рішень.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Лекційні заняття

№ з/п	Тема та короткий зміст	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Сутність, складові та принципи організації фінансів місцевого самоврядування Виникнення і розвиток місцевого самоврядування. Сутність і функції фінансів місцевого самоврядування. Склад місцевих фінансових інститутів та їх характеристика. Принципи організації фінансів місцевого самоврядування.	2	0,5
2	Тема 2. Місцева фінансова політика Зміст місцевої фінансової політики та її види. Принципи формування місцевої фінансової політики. Проблеми місцевої фінансової політики і шляхи їх вирішення.	2	0,5
3	Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевого самоврядування Наукові підходи до визначення сутності місцевих бюджетів. Місцеві бюджети як складова бюджетної системи України. Роль місцевих бюджетів у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування. Локальні бюджети у соціально-економічному розвитку місцевого самоврядування зарубіжних країн.	2	0,5
4	Тема 4. Формування доходної бази місцевих бюджетів Трактування сутності доходів місцевих бюджетів. Види доходів місцевих бюджетів та їх характеристика. Надходження до цільових фондів, утворених місцевими радами. Можливості органів місцевого самоврядування у формуванні бюджетних доходів.	4	1
5	Тема 5. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування Сутність та види місцевих податків і зборів. Характеристика механізму справляння місцевих податків і зборів. Напрями реформування місцевого оподаткування в Україні.	2	0,5
6	Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів Трактування сутності видатків місцевих бюджетів. Види видатків місцевих бюджетів та їх характеристика. Організація фінансування видатків місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід використання коштів місцевих бюджетів.	4	1
7	Тема 7. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання Суть та інструменти фінансового вирівнювання. Бюджетний федералізм як форма організації міжбюджетних відносин. Порядок регулювання міжбюджетних відносин. Види міжбюджетних трансфертів та їх характеристика.	2	0,5
8	Тема 8. Бюджетний процес на місцевому рівні Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження.	2	0,5
9	Тема 9. Автоматизовані інформаційні системи у процесі управління місцевими бюджетами Функціональна архітектура АІС «Місцеві бюджети»	2	0,5

	(LOGICA) та її місце в бюджетному на місцевому рівні. Організація роботи з АІС «Місцеві бюджети» (LOGICA): реєстрація учасників, формування бюджетних показників і обмін даним. Практичне використання АІС «Місцеві бюджети» (LOGICA) органами місцевого самоврядування.		
10	Тема 10. Теорія і практика комунального кредиту Комунальний кредит і місцеві запозичення. Надання позик місцевим бюджетам за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку. Порядок надання місцевих гарантій. Місцевий борг та особливості управління ним.	2	0,5
11	Тема 11. Особливості організації фінансів підприємств комунального господарства Фінансові ресурси підприємств комунального господарства. Фінансове планування на підприємствах комунального господарства. Оцінювання фінансового стану підприємств комунального господарства.	2	0,5
12	Тема 12. Фінансовий контроль на місцевому рівні Зміст і принципи організації фінансового контролю на місцевому рівні. Контрольні повноваження органів державної та місцевої влади. Громадський контроль і його роль в управлінні місцевими фінансами.	2	0,5
13	Тема 13. Корупційні ризики в управлінні фінансами місцевого самоврядування Наслідки поширення корупції на формування та використання ресурсів на місцевому рівні. Наявні корупційні ризики при наданні земельних ділянок та шляхи їх зменшення. Корупційні механізми у сфері управління комунальним майном. Прояви корупції у процесі закупівель товарів, робіт і послуг у сфері місцевих фінансів. Профілактика та покарання за корупційні діяння службових і посадових осіб органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів управління місцевими фінансами.	4	1
	Разом	32	8

3.2. Практичні заняття

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Сутність, складові та принципи організації фінансів місцевого самоврядування	2	0,5
2	Тема 2. Місцева фінансова політика	2	0,5
3	Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевого самоврядування	2	0,5
4	Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів	4	1
5	Тема 5. Місцеві податки і збори у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування	2	0,5
6	Тема 6. Система видатків місцевих бюджетів	4	1
7	Тема 7. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання	2	0,5
8	Тема 8. Бюджетний процес на місцевому рівні	2	0,5
9	Тема 9. Автоматизовані інформаційні системи у процесі управління місцевими бюджетами	2	0,5
10	Тема 10. Теорія і практика комунального кредиту	2	0,5

11	Тема 11. Особливості організації фінансів підприємств комунального господарства	2	0,5
12	Тема 12. Фінансовий контроль на місцевому рівні	2	0,5
13	Тема 13. Корупційні ризики в управлінні фінансами місцевого самоврядування	4	1
	Разом	32	8

3.3. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Підготовка до лабораторних (практичних, семінарських) занять	32	16
2	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції		71
3	Виконання індивідуальних завдань (доповідь-презентація на одну з тем): 1. Формування теорії фінансів місцевого самоврядування. 2. Вітчизняні вчені XIX ст. про фінанси місцевого самоврядування. 3. Розвиток поглядів на сутність фінансів місцевого самоврядування у вітчизняній фінансовій думці XX с. 4. Дискусійні питання суті і функцій фінансів місцевого самоврядування. 5. Проблеми зміцнення місцевих фінансів в програмних документах парламенту і уряду України. 6. Проблеми фінансів місцевого самоврядування в щорічних законах про Державний бюджет України. 7. Бюджетні слухання як елемент бюджетного процесу на місцевому рівні. 8. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування 9. Казначейська система виконання місцевих бюджетів. 10. Аналіз формування доходів місцевих бюджетів України. 11. Власні і закріплені доходи місцевих бюджетів. 12. Аналіз витрачання коштів місцевих бюджетів України. 13. Соціальна спрямованість місцевих бюджетів. 14. Бюджет розвитку місцевих бюджетів та проблеми його функціонування. 15. Проблеми збалансування місцевих бюджетів. 16. Розвиток теорії бюджетного федералізму. 17. Бюджетний федералізм, його суть та вплив на організацію місцевих фінансів. 18. Механізм перерозподілу бюджетних ресурсів в територіальному аспекті. 19. Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин в бюджетній системі України в контексті зміцнення місцевих фінансів. 20. Фіскальні дисбаланси в Україні. 21. Проблеми розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи і видами місцевих бюджетів.	14	14

	<p>22. Механізм перерахування дотацій місцевим бюджетам з державного бюджету та проблеми його вдосконалення.</p> <p>23. Проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин на рівні районів, міст обласного значення, селищ та сіл.</p> <p>24. Фінансові ресурси органів місцевого самоврядування на сучасному етапі.</p> <p>25. Проблеми розвитку місцевих запозичень в Україні.</p> <p>26. Управління фінансами комунальних підприємств.</p> <p>27. Проблеми реформування житлово-комунального господарства.</p> <p>28. Типи місцевого самоврядування в зарубіжних країнах та їх вплив на організацію місцевих фінансів.</p> <p>29. Основні проблеми функціонування інституту місцевого самоврядування та місцевих фінансів в Європі.</p> <p>30. Місцеві бюджети в зарубіжних країнах.</p> <p>31. Фінансове вирівнювання за кордоном.</p> <p>32. Місцеве оподаткування в зарубіжних країнах.</p> <p>33. Муніципальні позики за кордоном.</p> <p>34. Муніципальні фінанси Великобританії.</p> <p>35. Муніципальні фінанси Швеції.</p> <p>36. Муніципальні фінанси Франції.</p> <p>37. Муніципальні фінанси Німеччини.</p> <p>38. Муніципальні фінанси Іспанії.</p> <p>39. Муніципальні фінанси Польщі.</p>		
4	Підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	18	18
5	Залік		
	Разом	71	119

4. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Форма підсумкового семестрового контролю – екзамен.

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота				
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота			
20	20		20	15		25	100
№ лекції	Вид робіт	Бал	№ лекції	Вид робіт	Бал	Теорет. курс Практ. завд.	10 15
Лек. № 1	Пр. № 1	2	Лек. № 9	Пр. № 9	2		
Лек. № 2	Пр. № 2	2	Лек. № 10	Пр. № 10	2		
Лек. № 3	Пр. № 3	2	Лек. № 11	Пр. № 11	2		
Лек. № 4	Пр. № 4	2	Лек. № 12	Пр. № 12	2		
Лек. № 5	Пр. № 5	3	Лек. № 13	Пр. № 13	2		
Лек. № 6	Пр. № 6	3	Лек. № 14	Пр. № 14	2		
Лек. № 7	Пр. № 7	3	Лек. № 15	Пр. № 15	2		
Лек. № 8	Пр. № 8	3	Лек. № 16	Пр. № 16	1		

5. Навчально-методичне забезпечення

Дистанційний курс «Фінанси місцевого самоврядування» (ID 1361):

1. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Фінанси місцевого самоврядування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа і страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / укладачі: д. е. н., професор О. Панухник, д. е. н., доцент В. Письменний. Тернопіль: ТНТУ, 2024. 136 с.

2. Методичні вказівки для практичних занять з навчальної дисципліни «Фінанси місцевого самоврядування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа і страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / автори: д. е. н., професор О. Панухник, д. е. н., доцент В. Письменний. Тернопіль: ТНТУ, 2024. 66 с.

3. Методичні вказівки для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фінанси місцевого самоврядування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти усіх форм навчання за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа і страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» / автори: д. е. н., професор О. Панухник, д. е. н., доцент В. Письменний. Тернопіль: ТНТУ, 2024. 24 с.

4. Інструменти гейміфікації навчання (інтерактивні та симуляційні настільні ігри).

6. Рекомендована література

Основна:

1. Волкова В. В., Волкова Н. І. Місцеві фінанси: навч. посіб. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. 105 с.
2. Гринчишин І. М. Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку / за наук. ред. І. З. Сторонянської; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Київ, 2020. 380 с.
3. Карлін М. І., Проць В. І., Проць Н. В. Фінансове забезпечення органів місцевого самоврядування: концептуалізація, практика та пріоритети: моногр. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. 2023. 260 с.
4. Кузькін Є. Ю. Фінансове забезпечення фіскального простору місцевого самоврядування: моногр. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця; ПП «Технологічний Центр», 2019. 260 с.
5. Овчаренко Т., Семенець Г. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід: посіб. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/569/5.pdf>.
6. Пелехатий А. О. Бюджетна політика у забезпеченні розвитку територій: концептуальні домінанти та напрями модернізації: моногр. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 386 с.
7. Першко Л. О. Теоретико-методологічні аспекти зміцнення та розвитку місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації: моногр. Чернігів: НУЧП, 2020. 300 с.
8. Практичний посібник з питань організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Київ: Асоціація міст України, 2021. URL: <http://auc.org.ua/sites/default/files/library/mod1web.pdf>.
9. Савастєєва О. М. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : моногр. Чернігів: ЧНТУ, 2020. 322 с.
10. Сидорович М. Муніципальні фінанси: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: НаУКМА, 2021. 68 с.
11. Фінанси об'єднаних територіальних громад: навч. посіб. / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2019. 536 с.
12. Щур Р. І. Фінанси об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації в Україні. моногр. Тернопіль: Осадца Ю. В. 2019. 394 с.

Додаткова:

1. Бюджетна система України: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко та З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 460 с.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt->

Derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf

4. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. Страсбург, 1985.
5. Карлін М. І., Проць Н. В., Борисюк О. В. Публічні фінанси: навч. посіб. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. 358 с.
6. Качула С. В., Павлова Г. Є., Лисяк Л. В. та ін. Бюджетна система України: навч. посіб. в схемах і таблицях. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с.
7. Конспект лекцій з дисципліни «Місцеві фінанси» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «бакалавр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (Частина 3) / укл. Н. Г. Фатюха. Запоріжжя: НУ «ЗП», 2023. 134 с.
8. Конституція України (прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навч. посіб. Львів: Растр-7, 2020. 272 с.
10. Письменний В. В. Methodological instrumentarium for understanding the essence of local budget revenues. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2023. Вип. 69. С. 93–102.
11. Письменний В. В. Використання гейміфікації навчання для формування антикорупційного світогляду у здобувачів вищої освіти в умовах російсько-української війни. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. № 76. 2024. С. 99–104.
12. Письменний В. В. Забезпечення самостійності місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. Вісник соціально-економічних досліджень. № 1 (76). 2021. С. 144–156.
13. Письменний В. В. Розвиток організаційно-правового забезпечення формування доходів місцевих бюджетів України. Наукові записки Інституту законодавства. 2021. Вип. 1. С. 132–142.
14. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
15. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>.
17. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/249314>.
18. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>.
19. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014%D1%80>.

20. Ситник Н. С., Смолінська С. Д., Ясіновська І. Ф. Фінанси підприємств: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.

21. Ставерська Т. О., Ларіна Т. Ф., Литвинов А. І. та ін. Фінанси підприємства: підручник. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 906 с.

22. Стойко О. Я. Фінанси: підруч.; 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир: Поліський університет, 2024. 350 с.

23. Фінансова спроможність потенційної громади: від теорії до практики. Центр розвитку місцевого самоврядування. URL: http://lgdc.org.ua/sites/default/files/library/finansova_spromozhnist_gromady_vid_teorii_do_prak.pdf.

7. Інформаційні ресурси

Сторінка курсу в А-Tutor (ID 1361). URL: <https://dl.tntu.edu.ua/index.php>

Адреси бібліотек:

1. Науково-технічна бібліотека ТНТУ:

Україна, 46001, м. Тернопіль, вул. Руська 56, корпус №2

<http://library.tntu.edu.ua/>

2. Обласна універсальна наукова бібліотека:

46020, Тернопіль, Шевченка, 15

<http://www.library.te.ua>

Інтернет ресурси:

1. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України.

2. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України.

3. <http://www.bank.gov.ua> – офіційний сайт Національного банку України.

4. <http://ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби статистики України.

5. <http://ua-ekonomist.com> – український журнал Економіст.

